

Diplomová práce Barbory Tesařové
ČTENÍ KRAJINY JAKO GEOGRAFICKÁ DOVEDNOST

Posudek oponenta práce

Barbora Tesařová se ve své diplomové práci zabývá tématem čtení krajiny s přesahem do geografického vzdělávání. Práce má celkový rozsah 67 stran (bez příloh) a patří tedy spíše mezi práce kratší. Práce je jasně a přehledně strukturována. Přestože po formální stránce je práce zpracována na dostatečné úrovni, nelze se neubránit určitým výhradám. Ty se týkají zejména častých překlepů či gramatických chyb, které najdeme jak v samotném textu, tak v závěrečném seznamu literatury. Nedostatky lze též nalézt ve způsobu odkazování na práce jiných autorů. Například přejaté definice zařazené do textu v kapitole 2 by bylo vhodné prezentovat formou přímých citací ohraničených uvozovkami a především uvádět společně s odkazem na stranu, na níž se vyskytují v původním odkazovaném díle. Pokud se odkazuje na práci, s jejímž obsahem je možné se seznámit pouze nepřímo, prostřednictvím další práce, která na ni odkazuje, je vhodné uvádět citace obou prací (v textu i v přehledu literatury). Ne všechna díla uváděná v závěrečném seznamu literatury jsou citována jednotným způsobem. Že provedení bibliografických záznamů odkazovaných prací neodpovídá v geografii obvykle, a je třeba připustit, že spíše zvykově, přejímané normě oborového periodika *Geografie–Sborník ČGS*, není nutně na závadu. Ovšem takové nedostatky, jakými jsou například provedení názvů jedné monografie kurzívou a jiných nikoli či uvedení názvu jednoho a téhož periodika v několika různých podobách, by se vyskytovat neměly.

Po obsahové stránce lze práci považovat za zdařilou. V kontextu současných diskuzí o krajinách, o jejich proměnách a hodnotách, o potřebě jejich managementu a ochrany a o nutnosti předávání informací o jejich různých charakteristikách, mimo jiné prostřednictvím vzdělávání, lze zvolené téma a způsob jeho uchopení považovat za dostatečně inovativní, originální a aktuální. Zejména lze ocenit využití kvalitativních metod výzkumu, přehledné představení metodologie provedeného šetření a snahu o nestrannou interpretaci získaných poznatků. Jak sama autorka uvádí, jedná se o její prvotní studii na dané téma. Pokud však budou poznatky uvedené v posuzované práci v budoucnu dále vhodně rozšířeny a doplněny, mohou vzniknout výstupy obohacující nejen geografii a geografické vzdělávání. I přes tento veskrze pozitivní dojem z předložené práce jako celku, lze však mít výhrady i k jejímu obsahu. Přičemž takové nedostatky, jakým je například rozdílné vyznění českého

a anglického názvu práce, lze považovat za okrajové. V české verzi názvu jsou použita klíčová slova čtení krajiny a geografická dovednost, v anglické verzi porozumění konkrétnímu prostředí a výzkum v geografickém vzdělávání. Po obsahové stránce se asi nejzávažnější výhrady týkají kapitol 2 a 3 označovaných jako teoretická a praktická východiska práce. Z textu není vždy patrná jasná a přímočará návaznost obsahu těchto kapitol na další části práce. Zejména kapitola 2 obsahuje některé nepřesnosti v interpretaci obsahu citovaných děl. Dle mého názoru tato kapitola neměla být zaměřena pouze na představení vybraných definic krajiny. Spíše by měla práci uvést do kontextu řešeného výzkumného problému a například diskutovat proč je třeba studovat vnímání krajiny a o něm vzdělávat. To vyžaduje širší diskuzi nejen geografické literatury na téma vnímání krajiny a významu geografického vzdělávání. Bylo by také více zřejmé, co si autorka představuje pod pojmem geografické znalosti, který je v práci sice vícekrát zmiňován, nikde však není diskutován. Spíše než uvádět přehled různých definic krajiny, postačí si vybrat několik pro mou práci klíčových a tyto z mého pohledu diskutovat. V práci zmiňovaná Evropská úmluva o krajině pak mohla poskytnout vhodné východisko k takové diskuzi. Následující kapitola 3 sice přehledně představuje vybraný výukový program, postrádám však podrobnější argumentaci a diskuzi vedoucí k identifikaci jeho nedostatků, namísto jejich pouhého stručného konstatování v závěru kapitoly. Diskuzi tématu práce by také jistě prospělo alespoň krátké a stručné problémové srovnání více různých obdobně zaměřených výukových programů. Z hlediska metodického rozumím důvodům, které vedly k použití fotografie krajiny při vlastním šetření. Přesto si dovoluji vyslovit domněnku, že pro potřeby zjišťování způsobu vnímání krajiny by bylo vhodné poznatky o percepci krajiny na fotografii konfrontovat s vnímáním krajiny v terénu. Pohled na fotografii nemůže plně nahradit přímé pozorování krajiny, protože s použitím fotografie dochází k obměně či redukci vnímaných podnětů oproti situaci in situ.

Závěrem cítím potřebu zdůraznit, že řada z výše uvedených komentářů není míněna jako charakteristika nedostatků, které by měly být doplněny do současné práce. Tyto komentáře jsou spíše myšleny jako podněty k úvahám nad směřováním případného dalšího výzkumu, pokud se autorka bude v práci řešeným tématem dále zabývat. Také prosím o reakci na následující otázky:

1) V práci vícekrát zmiňujete geografické znalosti a jejich význam. Můžete tyto znalosti blíže definovat? Proč je třeba při výuce krajiny podporovat rozvoj těchto znalostí? Nebylo by vhodné se, i např. s ohledem na název Vámi diskutovaného výukového programu „Krajina mýma očima“, při výuce soustředit více na vlastní proces vnímání krajiny? Tedy vést žáky

k zamyšlení a diskuzi toho kdo a proč vnímá krajinu určitým způsobem, proč je krajina čtena a chápána různými způsoby? Jaké praktické úkoly by mohly žáky přimět k takovému zamyšlení?

2) Kapitulu 3 věnujete představení vybraného výukového programu. Můžete uvést příklady témat, problémů či činností, které v tomto programu postrádáte a bylo by vhodné je do něj doplnit?

I přes uvedené výhrady se domnívám, že Barbora Tesařová postupovala při zpracování diplomové práce svědomitě a snažila se splnit nároky kladené na autory tohoto typu prací. Práci proto doporučuji k obhajobě.

V Praze 12. 9. 2012

RNDr. Zdeněk Kučera, Ph.D.